

Resebidrag redovisning / teater / film

America Vera Zavala, regissör och Gabriela Pichler, filmregissör

Resa till Utrecht i Nederländerna

Tid: 20-21e juni 2013

Jag och Gabriela Pichler åkte till **Community Arts Lab** i Utrecht den 20-21e juni 2013, efter att blivit beviljade resebidrag från Konstnärsnämnden. Nederländerna är på många sätt centrum för community-teater, -dans och -konst i Europa. Det är där det finns mest och störst variation och det är dit som många söker sig för att lära sig mer. I Nederländerna finns det dessutom flera särskilda fonder som stödjer just community art, och landets motsvarighet till Kulturråd och Konstnärsnämnd avsätter en del av resurserna för den här typen av kultur.

Festivalens grundare och eldsjäl **Eugene van Erven** har varit inbjuden till Sverige för att prata community-teater flera gånger, och han var en av de som tidigast skrev om fenomenet i tredje världen. Teatergruppen PETA i Filippinerna var hans första case study. Eugene är även initiativtagare till ICAL – International Community Arts Lab - som vart tredje år håller en stor internationell festival i Rotterdam. För några år sedan tog han tillsammans med andra initiativ till ett större forskningsprojekt om community-teatergrupper i konfliktzoner. Det blev ett sjuårigt projekt som avslutades med tvådagarsfestivalen i Utrecht i samband med firandet av The Treaty of Utrecht.

Jag och Gabriela Pichler åkte tillsammans för att delta på festivalen eftersom vi håller på att starta upp ett community-arts-projekt i Göteborgsregionen.

Torsdagen 20 juni – DAG 1

Festivalen inleddes på torsdagen. Först var det invigning där bl.a. teatergruppen **Caja Ludica** som är baserade i Colombia visade en del av sitt arbete, och teatergruppen **AHRDO** från Afghanistan visade också utdrag ur en pjäs och pratade om sitt arbete. Både Colombia och Afghanistan är konfliktzoner och båda dessa grupper har hittat sätt att jobba under de specifika omständigheter detta innebär. Den colombianska gruppen arbetar mycket med minnet och kroppen, och gör i hög grad teater med barn. Gruppen i Afghanistan har jobbat mycket med Boal-metoder.

(Augusto Boal, brasiliansk teatervetare http://en.wikipedia.org/wiki/Augusto_Boal)
Bland annat har de tagit hans "lagstiftande-teater"-metod och gjort ett omfattande arbete i hela landet som resulterade i Legislative Theatre-report som har lagts fram för parlamentet.

En professor vid namn **James Thompson** från universitetet i Manchester (<http://www.manchester.ac.uk/research/james.thompson/>) har forskat på just community-teatergrupper i konfliktzoner och höll ett mycket engagerat och kunskapspäckt föredrag som var fantastiskt att lyssna på.

Efter lunch (de två dagarna var så packade att man inte hann annat än att äta en macka stående innan man skulle iväg till nästa grej) var vi på workshop med den peruanska teatergruppen **Yuyachkani** – en av de äldsta och mest välrenommerade i Latinamerika i sin genre. Vi fick höra om deras arbete och framförallt fick vi se enmansföreställningen **"Rosa Cuchillo"**, som de har spelat runt omkring i Peru, på gator och torg som ett komplement till kommittén om övergrepp som gjordes i Peru. Det var en fantastisk föreställning som nästan ordlöst beskrev en förtvivlad moders sökande efter sin sons kropp, ett försök att samla alla de mödrars sorg vars söner och döttrar "försvann" under det långa inbördeskriget.

Därefter sprang vi i regnet till en paneldebatt som handlade om bl.a. spänningen mellan "justice and reconciliation" (rättvisa och försoning) i konfliktzoner. Vad kommer först? Måste rättvisan skipas (med t.ex. krigsdomstolar för de skyldiga) för att försoning ska kunna komma till stånd? En av paneldeltagarna från Rwanda som hette Hope menade t.ex. att det kommer ta minst 10 år till innan rättvisan och domarna fallit efter folkmorden, och att försoningen inte kan vänta så länge. Man måste börja jobba redan nu. Men hur?

I samband med middagen presenterade Eugene van Erven sin bok **"Dialogues"** som han har gjort som en del av detta forskningsprojekt. Alla deltagare fick varsitt exemplar. <http://www.vredevanutrecht2013.nl/en/programmes/cal-utrecht/projects/book-launch:-dialogen>

Efter middagen såg vi två teaterföreställningar: en från **Theatre of Witness** från Nordirland – **"From the Rubble"** – en otroligt rörande pjäs som fick de flesta i publiken att gråta sig igenom stora delar av föreställningen... inklusive oss. Och sedan direkt till **"Adios Ayacucho"**, en av gruppen Yuyachkanis tidiga föreställningar som var en av de starkaste föreställningar vi sett om kropp, smärta, krig, tortyr och försvinnanden.

Se gärna foton från CAL's flickr:

<http://www.flickr.com/photos/vredevanutrecht/sets/72157634245071178/>

På kvällen framfördes irländsk folkmusik och huvudena var fulla av intryck från en extremt intensiv dag.

Fredagen 21 juni – DAG 2

Dag två var mer fokuserad på inhemska grupper och planen var också att göra en storstilad avslutning med community arts-grupper från olika delar av Utrecht som skulle komma till gräsmattan framför Stadsteatern, där festivalen tog plats, för att spela och sjunga. Ösregn satte inte stopp för festligheterna men mattade av dem lite och en hel del fick flyttas inomhus.

Fredagen inleddes med samtal kring dokumentärfilmsprojektet **"Ik ben Hier"** ("Jag är här") – ett filmprojekt från Utrecht som helt och hållet filmats av tonåringar som sökt asyl i Holland, som aldrig lärt sig läsa eller skriva i sina hemländer och som nu lär sig det nya språket holländska i en s.k. introduktionsskola. Projektets grundidé utgick från att ungdomarna med hjälp av kameran skulle kunna hitta ett annat uttrycksmedel för att berätta om sig själva eller beskriva sin vardag.

För filmens trailer: <http://vimeo.com/68538266>

Det var intressant att följa filmmakarnas arbete och etiska förhållningssätt till projektet (där det bl.a. var viktigt att ungdomarna själva skulle filma ALLT material och påverka vad som skulle vara med eller inte i den färdiga filmen).

Vi fick senare under fredagen delta i en workshop med regissören **Teya Sepinuck** konstnärlig ledare för **Theater of Witness**. För info om gruppen: <http://www.theatreofwitness.org/about-us-2/>

Vi fick kvällen innan se hennes otroligt inspirerande och rörande föreställning "**From the Rubble**" – som väckte 1000 frågor angående metod, bearbetning, kontakten med amatörskådespelarna och hur hon som regissör/dramatiker arbetat med deras personliga historier. Under workshopen fick vi tillsammans med henne prova hennes metoder och jobba praktiskt. Det är fantastiskt utvecklande och superlyxigt för oss att få göra en sådan närstudie i en regissörs metod.

Vi vidrörde bl.a. hur man kan skapa den intimitet, det förtroende och respekt i en grupp som gör att människor (såsom fängelsefångar, personer med trauman bakom sig, människor från konfliktdrabbade områden såsom t.ex. Nordirland) vågar öppna sig för varandra. I vår egen grupp inom workshopen skedde det t.ex. att en av de medverkande kom i kontakt med känslor och minnen som hon delade med oss, och som omedelbart öppnade upp för en slags förtroendeskapande grogrund.

Amatörskådespelarna från "From the Rubble" har i intervjuer gjorda av Teya Sepinuck, gett grunden för manuset, och deras historier och uttryckssätt tecknar hon ner i form av manus och dialog. Men att lära sig replikerna och sin egen text utantill kan ställa till problem, och en metod vi fick lära oss var hur Teya Sepinuck hjälper dem använda kroppsminnen för att komma ihåg texten. Genom rörelser förknippade med texten, rörelser som de själva får hitta på och koreografera.

Övriga föreläsningar den dagen var bl.a. med brittiske **François Matarasso**, författare och forskare inom community arts som berättade om den nya boken han nu skrivit - "**Bread and salt**".

En av de saker som blev tydliga på den mycket pampiga och fina avslutningen är att körsång har kommit starkt som en del av community-arts de senaste åren.

Sammanfattningsvis:

Sammanfattningsvis har dessa två fullproppade dagar varit extremt utvecklande och lärorika. De kontakter vi knutit och det vi sett, hört och fått uppleva under dessa två dagar kommer att behöva smältas under lång tid. Framför allt är det en bekräftelse på att vi är på rätt väg. Att det finns många människor som är involverade i community arts och som har tankar och idéer som inspirerar!

Vi använde stödet vi fick från Konstnärsnämnden till resa, uppehälle och festivalgifter. Vi kommer skriva om festivalen på Botkyrka community-teaters hemsida:

<http://www.botkyrkacommunityteater.org/>

Där kommer det tydligt att framkomma att resan möjliggjordes tack vara ett resestipendium från Konstnärsnämnden.

Vi tror att flera av de kontakter vi fick skulle vara användbara för andra i Sverige. Folk som arbetar med community-teater, dans och film känner antingen till Botkyrka communityteater eller hittar till oss förr eller senare och på det sätt kan de, eller genom att läsa denna redovisning, få kontakterna av oss.

Länk till festivalen:

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=OpP7VTNRKF4

vänliga hälsningar,

America Vera-Zavala

america@botkyrkacommunityteater.org

